

משטרת ישראל
אגף המבצעים

-בלמ"ס-

נוהל זה הותר לעיון על פי חוק חופש המידע

			נוהלי אג"ם
מספר: 220.010.14	תת-פרק: יס"מ, טרור והפס"ד	פרק: שיטור וקהילה	
שם: נוהל הפעלה ושימוש בכדור ספוג			תאריך פרסום: 09/06/2025
			תאריך תחילה: 09/06/2025
			תאריך ביטול:
			נוסח: 4

1. כללי

- א. משטרת ישראל נדרשת במסגרת מילוי תפקידה על פי חוק, לשמור על הסדר הציבורי, ביטחון הנפש והרכוש, תוך הקפדה על זכויות היסוד של הפרט.
- ב. במסגרת זו מתמודדת משטרת ישראל מעת לעת עם אירועי הפרות סדר הפוגעים בסדר הציבורי במתארים, בהיקף וברמות חומרה משתנות.
- ג. במסגרת טיפול משטרת ישראל בהשלטת סדר ציבורי ופיזור הפגנות קיימת אפשרות לשימוש בכדורי ספוג לצורך ביצוע מעצר.
- ד. אין בהוראות ניהול זה בכדי לגרוע מסמכויות שוטר על פי כל דין, לרבות בכל הנוגע לסמכויות שימוש בכוח.

2. הבסיס החוקי ונהלים רלוונטיים

א. הוראות החוק

- 1) חוק העונשין (תשל"ז, 1977).
- 2) חוק סדר הדין הפלילי - סמכויות אכיפה/מעצרים (תשנ"ו, 1996).
- 3) פקודת המשטרה (תשל"א, 1971).
- 4) פקודת סדר הדין הפלילי (תשכ"ט, 1969).

ב. נהלים רלוונטיים

- 1) ניהול אג"ם מס' 220.010.10 - הטיפול המשטירתי באירועי הפרות סדר.
- 2) ניהול אג"ם מס' 220.010.11 – ניהול הפעלת אמצעים באירועי הפרות סדר.

3. מדרגי הפס"ד

שימוש בכדורי ספוג ייעשה בתרחישי הפרות סדר בהתאם לטבלת המדרגים **במדרג ד'**.

פירוט מדרגי הפס"ד :

א. מדרג א' – הפגנות שקטות – אין הפרה של הסדר הציבורי

- (1) אסיפה או תהלוכה הפועלת בהתאם לתנאי הרישיון ואינה מלווה בהפרות סדר.
- (2) אסיפה או תהלוכה בלתי חוקית (שלא ניתן לה רישיון או החורגת מתנאי הרישיון שניתן לה) אולם המפגינים אינם גורמים להפרעה לשגרת החיים, לרבות שימוש באמצעים המשבשים את התנועה.
- (3) משמרת מחאה שאיננה כרוכה בהפרות סדר.

ב. מדרג ב' – הפרת סדר ציבורי ואי ציות להוראות המשטרה

קיימת הפרה של הסדר הציבורי תוך אי ציות להוראות שוטרים הנדרשות לשמירה על שלום הציבור והסדר הציבורי או בהפעלת התנגדות לפעולות השוטרים לפינויים מהמקום.

ג. מדרג ג' – הפרת הסדר הציבורי ואי ציות להוראות המשטרה תוך התנגדות אלימה

הפגנות הכרוכות בהתנגדות אלימה תוך אי ציות להוראות השוטרים הניתנות לצורך שמירה על שלום הציבור והסדר הציבורי, שמתקיים בהם אחד מאלה :

- (1) המפגינים מתנגדים באלימות לפעולות המשטרה לפיזור ההפגנה, באופן העלול לגרום לחבלות בגוף או נזק לרכוש.
- (2) המפגינים מתנהגים באלימות בהיקף נרחב כלפי הכוח המשטרתי הפועל לפיזור ההפגנה.
- (3) המפגינים מתנהגים באלימות כלפי הציבור, באופן העלול לגרום לחבלות בגוף או לנזק לרכוש.
- (4) המפגינים מתנגדים באלימות לפעולות השוטרים לפיזור ההפגנה, וקיים חשש ממשי לחסימת צירים חיוניים או חסימת גישה למוסדות שלטון מרכזיים.

ד. מדרג ד' – הפרת הסדר הציבורי ואי ציות להוראות המשטרה תוך התנהגות אלימה קשה

המפגינים מתנהגים כמפורט במדרג ג' כשבמסגרת התנגדותם לפיזור ההפגנה הם עושים בנוסף שימוש באמצעים וחפצים שונים כנגד כוחות המשטרה.

ה. השימוש באמצעים ייעשה על פי טבלת המדרגים המפורטת להן:

סמכות מאשרת	אמצעים	מדרג הפס"ד
---	ללא שימוש בכוח ובאמצעים	מדרג א' הפגנות שקטות – אין הפרה של הסדר הציבורי
מפקד האירוע	שימוש בכוח	מדרג ב' קיימת הפרה של הסדר הציבורי ואי ציות להוראות המשטרה הנדרשות לשמירה על שלום הציבור והסדר הציבורי
מפקד מרחב או סגנו בהיעדרו מפקד תחנה בדרגת נצ"ם מפקד מפקדה משימתית או סגנו בהיעדרו	• אלה – הדיפה, מעצר	

<p>מפקד מרחב או סגנו בהיעדרו</p> <p>מפקד תחנה בדרגת נצ"ס</p> <p>מפקד מפקדה משימתית או סגנו בהיעדרו</p>	<ul style="list-style-type: none"> אלה – הדיפה, מעצר, פיזור מערכת אקוסטית 'צעקה' רימון הלם סוסים/פרשים מכת"ז (מים, צבע, בואש, ערפל פלפל) 'אביב' 	<p>מדרג ג'</p> <p>קיימת הפרה של הסדר הציבורי תוך התנגדות אלימה כלפי כוחות המשטרה או הציבור באופן העלול לגרום לחבלות בגוף ונזק לרכוש</p>
<p>מפקד מחוז או סגנו בהיעדרו</p>	<ul style="list-style-type: none"> כדור 40 מ"מ ספוג מכת"ז – נוזל פלפל גז מדמיע (רימון גז ידני, כד' גז 1.5 לסוגיו) מדוכה רב קנית 'ונוס' רחפן מטיל קפסולות גז 	<p>מדרג ד'</p> <p>קיימת הפרה של הסדר הציבורי תוך התנגדות אלימה קשה וחמורה הכוללת שימוש בחפצים ובאמצעים שונים מצד מפרי הסדר כלפי כוחות המשטרה או הציבור באופן העלול לגרום לחבלות בגוף ונזק לרכוש</p>

הערות למדרגי הפס"ד:

- ניתן לתת היתר מיוחד לשימוש ברימון גז מדמיע בהטלה ידנית במדרג ג', זאת בהתאם לנסיבות האירוע, אם לא קיימים לשוטר סל האמצעים המופיעים במדרג ג' (למעט רימון הלם) וזאת לאחר אישור שימוש על פי הסמכות המאשרת המופיעה במדרג ג'.
- השימוש באמצעים יעשה בהתאם לשיקולים מקצועיים ומבצעיים.
- שימוש באמצעים ייעשה תוך נקיטת אמצעי זהירות ובטיחות על מנת למנוע סיכון מיותר.
- יש לבחון התאמת האמצעי למאפיינים הספציפיים של הפרת הסדר תוך התייחסות ספציפית לתכונות של כל אמצעי.
- יש להימנע ככל הניתן מהפעלת האמצעי כלפי אוכלוסיות מיוחדות כגון: ילדים, נשים הנחזות בהיריון, קשישים וכיו"ב.
- במסכת השיקולים יילקח בחשבון מיקום ההפגנה – סביבת בית חולים, בית ספר, מקומות קדושים, מוסדות שלטון, צירי גישה וכד'.
- הפעלת אמצעים תעשה על ידי מי שהוסמך לכך תוך הכרת הנהלים הרלבנטיים.

4. תחומי אחריות

- אגף המבצעים – אחריות מטה כוללת לבניין הכוח של מ"י בתחום הפרות הסדר הכוללת כתיבת תורת הפעלה, נהלים, הנחיות מקצועיות, קביעת רמת ההכשרה, אימוני שמירת כשירות, אמצעים, פיקוח ובקרה.
- אגף ההדרכה – אחריות כוללת לתחום ההדרכה, ההכשרה והאימונים במשטרת ישראל.
- מג"ב – אחריות ביצוע הכשרות ואימונים בתחום הפרות הסדר.
- את"ל – אחריות לניהול מלאי ותחזוקת צל"ם תחמושת אלפ"ה.
- קרפ"ר – הוצאת חוות דעת לאמצעים פחות מקטלניים בהיבטי רפואה.
- יועמ"ש – הוצאת חוות דעת לאמצעים פחות מקטלניים בהיבטי ייעוץ משפטי.
- בטיחות – אחריות הנחייה ודגשי בטיחות.

ח. מחוזות – אחריות הפעלת הכוח והאמצעים בתחומן.

5. תיאור האמצעי

א. רובה ספוג הוא רובה ייעודי בקוטר 40 מ"מ.

ב. כדור ספוג הינו מדגם 4557.

ג. ערכת רובה ספוג כוללת:

(1) כוונת השלכה.

(2) מד טווח לייזר לאומדן טווח.

(3) תיק נשיאה.

6. הפעלת האמצעי

א. במסגרת טיפול משטרת ישראל בהשלטת סדר ציבורי ופיזור הפגנות קיימת אפשרות לשימוש בכדורי ספוג לצורך ביצוע מעצר.

ב. הפעלת ספוג תיעשה על ידי מפעיל שהוכשר ושמר על כשירות נדרשת על האמצעי.

ג. כוונת רובה הספוג תהיה מאופסת לרובה טרם ההפעלה המבצעית.

ד. האיפוס יתבצע בהתאם להוראות האיפוס הקיימות, בין אם מדובר באיפוס ראשוני (ביצוע איפוס 'חם' על ידי המפעיל לתיעוד נקודת האיפוס ואם הוחלף אחד מפריטי ערכת הרובה – רובה/כוונת) ובין אם מדובר באיפוס שוטף (איפוס 'קר') באמצעות מאפס אלקטרוני.

ה. אם קיים חשש אצל מפעיל האמצעי כי הרובה יצא מאיפוס, יפסיק המפעיל את השימוש באמצעי וימשיכו לאחר איפוס ראשוני מחדש.

ו. הפעלת ספוג תתבצע על ידי צוות של 2 שוטרים – מפעיל ספוג המוגדר כמספר 1 ומאתר/תצפיתן המוגדר כמספר 2.

ז. תפקידו של מספר 2 הינו לבצע אומדן טווחים, לבצע הכוונה, אבטחה ותצפית לעבר האובייקט, מיקומי הפגיעה ותוצאותיה.

ח. השוטר המאתר/אומדן טווח יעקוב אחרי יציאת הכדור מהקנה וידווח למפעיל אם קיים חשש כי הקליע נתקע בקנה.

ט. לא יבוצע שימוש בכדור ספוג בטווח של מתחת ל-10 מטרים בין היורה לאובייקט.

י. הירי יתבצע לאחר שהשוטר המפעיל זיהה בוודאות את האובייקט וניתן לבצע שימוש לפלג גוף תחתון בלבד.

יא. בזמן ביצוע הירי יתמקם המפעיל לפני שאר הכוח.

יב. הירי יתבצע כלפי מתפרע בודד שזוהה בוודאות על ידי המפעיל או המאתר.

יג. הירי יתבצע ממצב נייח בלבד (שכיבה/כריעה/עמידה).

יד. הירי יתבצע עם קסדה.

טו. יש להימנע ככל הניתן מהפעלת האמצעי כלפי קשישים, ילדים או נשים הנחזות בהריון.

7. תיעוד ודיווח

א. תיעוד ודיווח שימוש מבצעי בכדורי ספוג, לרבות איפוס, יתבצע באמצעות מערכת הדיווח המשטרתית בשירת הסירנה.

- ב. יש למלא דוח שימוש באמצעי אשר יפרט את הפעילות המבצעית ויכלול את הפרטים האלה:
תאריך, שעה, מקום, מס' אירוע, נסיבות האירוע, מס' משוער של מפגינים, סמכות מאשרת להפעלת האמצעי, האם נפגעו אנשים וכל פרט רלוונטי אחר.
- ג. בכל מקרה בה זוהתה פגיעה באובייקט על המפעיל להקפיד לפרט אחר מהות הפגיעה וכל פרט משמעותי לסוגיית הפגיעה לרבות השתתפות נשוא הפעולה בהפרת הסדר.
- ד. אירועים חריגים ידווחו מידית לרמה הממונה במחוז ולרמה הארצית.

8. הכשרה

- א. שימוש בספוג ייעשה על ידי שוטר שעבר הכשרה בהצלחה והוסמך כמפעיל ספוג על ידי מדריכי בט"פ/הפס"ד של בה"ד מג"ב בלבד.
- ב. הכשרת מפעילי ספוג תהיה למגזרים ויחידות בהתאם להחלטת אגף המבצעים בלבד ובהתאם למפתח הכשרה ביחס של מפעילים מול רובים.
- ג. ההכשרה תתבסס על פי תיק היסוד של בה"ד מג"ב, תיק המאושר על ידי אגף המבצעים ואגף ההדרכה.
- ד. מפתחות תחמושת להכשרה ייקבעו על ידי אגף המבצעים ובתיאום עם מג"ב/בה"ד מג"ב.
- ה. שוטר שהוסמך ועבר בהצלחה את ההכשרה יקודד בקוד 37.

9. שמירת כשירות

- א. אימון שמירת כשירות של מפעילי ספוג יתבצע מדי שנה ולא יאוחר משנה מיום ביצוע ההכשרה או אימון שמירת כשירות, האחרון מבניהם.
- ב. אימון שמירת כשירות יבוצע על ידי מדריכי בט"פ/הפס"ד או קצין מג"ב שהוסמכו לכך בהתאם לתיק היסוד הקיים.
- ג. מפתחות תחמושת לאימון שמירת כשירות בספוג ייקבעו על ידי אגף המבצעים בתיאום עם מג"ב/בה"ד מג"ב.
- ד. שוטר שעבר אימון שמירת כשירות יקודד בקוד 38.

10. בטיחות

- א. אין לטעון את הרובה אלא לקראת ביצוע ירי.
- ב. אין לבצע ירי של תחמושת גז מדמיע ברובה ספוג מחשש להיווצרות חסם בקנה.